Негода розгойдала стару тополю край городу, і необачне горобеня, наважившись подивитись, як кипить унизу, ніби окріп, зелений город на вітрі, випало із гнізда. Воно впало на острішок межі і, розправивши безпорадні крила, відчуло ними солодку тужавість повітря. Повіривши в свої сили, хотіло спурхнути з межі, проте крила підламувались, а дихання негоди пригинало до землі...

Коли батько зайшов до хати, з його дощовика збігала вода, а весь він пахнув краплистим вітром, і мокрим картоплинням, і мишійкою з межі. Він щось тулив у пригорщі до грудей, усміхаючись так, ніби знав якесь диво. Вітя зразу ж одставив свій поїзд, він з грюкотом докотився до стіни й завмер, а Мила, дивлячись на батька, все ще не відривала олівця від паперу — намалювала таке довге стебло під роменом, що він став завбільшки з дерево.

На батьковій долоні нараз вродилося горобеня. Нашорошило пір'я й гострими іскорками очей проколювало все, що бачило навколо.

— Оддай мені,— попросив Вітя, простягуючи руку.

— А що ти з ним робитимеш?

— Возитиму на поїзді.

А Мила собі:

— Віддай мені, я намалюю його в своєму садку.

— В горобеняти пошкоджена нога,— сказав батько.— Воно поживе в нас трохи, оклигає, а потім ми посадимо його назад у гніздо.

Горобеня поселили у дерев'яній клітці. Крім кімнати, воно нічого не бачило і тому вважало, що це такий світ увесь. Іноді згадувало верхівку тополі, яка солодко поколихувалась на вітрі, згадувало білі колиски хмар, заспане плесо городів унизу. І починало битись у клітці, ніби його мордував страх, і в його розпачливих рухах було стільки відваги, що воно, здавалось, могло перемогти все. Проте дерев'яне прутття виявлялось дужчим за відвагу, і горобеня смирніло, ставало байдужим — до наступного бунту.

Одного разу, коли лапка його зажила, батько схотів посадовити горобеня назад у гніздо. Але діти почали просити, що нехай залишається, бо вони вже звикли до нього й полюбили. Вітя сказав, що поламає ті квітки, які він посадив разом з мамою, а Мила пригрозила, що не носитиме оте плаття без рукавів, яке на день народження подарувала вчителька-сусідка. Батько подумав і мовив:

— З клітки його випустимо, нехай літає вільно по кімнаті. А коли сам вибереться з хати — нічого не поробимо.

Горобеня шаснуло на ліжко, з ліжка — на етажерку, потім на фіранку, звідти — на дзеркало. На коротку хвильку зупинялося, сполохано озиралось навкруги, сполохано цвіриньчало — і вже в іншому місці шукало собі захистку від людських поглядів, од яких не могло втекти. Мабуть, воля принесла йому не полегшення, а страх, бо воно не відало, що діяти з своєю волею.

Нарешті натрапило на відчинене вікно, шугнуло вперед, наче сонячний день із силою всмоктав його. Хуркнуло на яблуневу гілку, на сучок, вибралось на вершечок — і безпорадно озирнулось. Його приголомшив яскравий полудень, високе небо, воно не спроможне було помітити край городу стару тополю. Горобеня жалібно цвірінькнуло, потім шугнуло з верхівки— і ніби провалилось назад у відчинену кватирку. Знову сіло на дзеркалі, а вигляд мало скривджений і розпачливий. Діти заплескали, радуючись, і навперейми кинулися зачиняти кватирку.

Горобця назвали Кривим, бо він накульгував. Всю осінь і зиму Кривий жив у хаті. Годували його пшоном, кришками, й коли всі сідали до столу обідати, то горобець вмощувався на батьковому плечі й ждав, поки для нього на підлогу щось кинуть. Він нікого не боявся, іскорки очей з гострих стали спокійними, рівно сяючими. Його часто випускали надвір, Кривий літав у гурті з вільними горобцями, проте завжди повертався. Може, в хату його тягнув затишок, харч, який взимку довелося б шукати під снігом. А може, він не уявляв уже свого життя поза людським житлом?

Кривий став членом їхньої сім'ї. Коли батько приходив на обід, то запитував:

— А де Вітя?

— Зі школи ще нема,— відповідала мати.

— А Кривий?

Мила залазила на ослін і, ставши навшпиньки, дивилась за картину, на якій кіннотники скакали в атаку. Прикладала палець до вуст:

— Спить!..

З весною він усе частіше покидав хату, і одного разу довго не повертався. Мила скрізь шукала — як побачить горобину зграю, то біжить і кличе: "Кривий! Кривий!" А Вітя на уроках був неуважний, не слухав учителя і дивився не на дошку, а у вікно: сподівався побачити втікача. Та дарма. Якось, повернувшись з уроків, він зайшов до стодоли. Як раптом його увагу привернули ластівки. Вони щебетали біля свого гнізда, скаржачись і гніваючись водночас. Били різкими крильми, зривалися під стріху, завмирали на бантинах — і знову літали та щебетали, літаючи. Вітя придивився до гнізда і скрикнув:

— Кривий!

У гнізді сидів горобець. Коли ластівки налітали на нього, Кривий згинав голову, та не лякливо, а погрозливо. Він заліз у чуже гніздо й не думав звідти вибиратись. Ластівки ще трохи покружляли, ще побились у розпачі — й пірнули в розчинені двері. Горобець відчув себе сміливіше. Він уже й на Вітю блиснув шпильками своїх очей. Вітя кликав його до хати, проте Кривий вдавав, що не чує.

На той крик прибігла сестра.

— Кривий, Кривий, ось тобі кришки! — кликала.

Враз у дверях зашурхотіло, затріпало, захуркало — ластівки одна за одною влітали до стодоли. Замиготіло навкруги, замелькало, загуло, а вони все з'являлись, і в стодолі від них кипіло, мов окріп. Кожна з них підлітала до гнізда, погрозливо скрикувала, слідом за нею налітала друга, потім—третя, і від їхніх погроз стало страшно братові й сестрі. Вони радили Кривому щодуху втікати, але горобець не слухав: чи дуже настрахопудився, чи дуже хоробрий був.

Як влетіли, так ластівки й вилетіли. Понесли з собою писк, шугання й дику свою тривогу. Кривий набундючився у гнізді, взявся поскубувати пір'я, ніби чепурився. У брата й сестри на душі відлягло, що все так обійшлось, і вони, помахавши на прощання Кривому, рушили до виходу, коли раптом дві ластівки хуркнули над головами. Слідом — знову завирувало, закипіло, зашелестіло, засяяло чорним блиском крил, зажурилось смутним клекотом. Кожна з ластівок щось тримала в дзьобі: соломинку, чи хворостинку, чи грудочку болота, або глини. По черзі підлітали до гнізда й заліплювали вихід. Діти й подумати не встигли, що ж то пташки роблять, як замість гнізда під бантиною вже висіла сліпа купа болота. Ще якусь мить у клуні клекотіло ластівками, вирувало їхніми голосами — і щезло все, розтануло. Діти непорозуміло перезирнулись між собою й покликали в один голос:

— Кривий!

Та сліпа грудка болота не розвалилась, і в ній не пискнуло.

— Кривий! Кривий!

Вітя, здогадавшись, нарешті, що ж відбулось, гайнув із стодоли і скоро повернувся, тягнучи драбину. Ледве-ледве спер на стіну, подерся по щаблях. Схопив обома руками те гніздо, смикнув — не піддалось. Смикнув дужче — воно відвалилось од бантини, а горобець, вивільнившись із пастки, засліплений, очманілий, спершу кинувсь в один куток, у другий, а потім уже гулькнув у білий світ. Діти гайнули надвір, гукали — не догукались. Мабуть, далеко залетів Кривий, що не зміг почути.

Думали — не прилетить. Проте через кілька днів появився. Сів на етажерці, здивовано роздивився кімнату — й цвіріньknув. В тому "цвірінь" було стільки вдоволення й радості, що діти мало не затанцювали.

Довго ще Кривий жив у їхній хаті. Спав за картиною, на якій кіннотники скакали в атаку, а під час обіду сідав на батькове плече й ждав, поки йому сипнуть кришок. А під осінь — пропав. Мабуть, сусідська кицька зловила, від якої нічого не могло сховатись.

А в стодолі з весною виросло нове гніздо. На тому самому місці. Виліпили його, мабуть, ті ж самі ластівки.